

Vastaus kirjalliseen kysymykseen 1034/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Postin omistajaohjauksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Lohikosken /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 1034/2020 vp:

Onko hallituksen omistajaohjauksen linjaus se, että Posti voi siirtää omat työntekijänsä osaikaisiksi ja teettää osan työstä alihankkijoilla omia työntekijöitään halvemmalla,

mihin toimenpiteisiin omistajaohjaus aikoo ryhtyä sen edistämiseksi, että Posti toimii jatkossa yhteiskuntavastuullisesti ja työsuhteiden laadun varmistuen ja

tarkastellaanko postilain muuttamisessa mahdollisuutta järjestää postilaisten työsuhteet kokopäiväisiksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Posti on merkittävä valtio-omisteinen yhtiö, joka pääasiallisesti toimii täysin markkinaehtoisesti, mutta toteuttaa myös sille laissa määriteltyä erityistehtävää muuttuvassa ja haasteellisessa toimintaympäristössä. Postin toimintaympäristö käy läpi ennennäkemätöntä murrosta, ja Posti Oyj yhtiönä sopeuttaa toimintojaan ja etsii uusia kasvumahdollisuuksia, jotta sillä olisi myös pitkällä aikavälillä kestävä liiketoiminnan edellytykset. Valtio Postin omistajana seuraa yhtiön strategia-prosessia ja sen toteuttamista, ja omistajana odottaa Postin, niin kuin muidenkin valtion omistuksessa olevien osakeyhtiömuotoisten yritysten, toimivan kannattavasti ja yritystoiminnassaan vastuullisesti.

Paperipostin määrä on supistunut Suomessa merkittävästi kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon viestinnän digitalisoituessa. Kymmenen vuoden aikana Postin jakamien osoitteellisten kirjeiden määrä on vähentynyt lähes 70 % volyymilaskun kiihtyessä viime vuosina. Kun osoitteellisten kirjeiden volyymin lasku vuonna 2018 oli 9%, laski se 16% vuonna 2019 ja vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä 20%. Kirjemäärän arvioidaan puolittuvan nykyisestä tasostaan seuraavan kolmen vuoden aikana.

Postin toimintaympäristöä ja postilain uudistamistarpeita selvittäneen valtiosihteerityöryhmän raportissa sekä liikenne- ja viestintäministeriön postilain muutoksia koskevassa arviomuistiossa todetaan, että valtio Postin omistajana edellyttää Postin toimivan tuottavasti ilman julkista tukea, ja että yleispalvelua ei rahoiteta valtion budjetista. Posti onkin jakelumäärän erittäin voimakkaan laskun ja siitä seuranneiden taloudellisten vaikutusten seurauksena sekä asiakastarpeiden muuttuessa joutunut viime vuosina sopeuttamaan henkilöstömääräänsä ja tehostamaan toimintaansa.

Liikenne- ja viestintäministeriön arviomuistion mukaan sääntelyperusteisista velvoitteista huolimatta Postin odotetaan toimivan markkinaehtoisesti vapaassa kilpailussa ja yhtä tehokkaasti kuin yksityiset yhtiöt.

Yhtiöstä saamieni tietojen mukaan alihankintaa Posti on käyttänyt jakelu-, kuljetus- ja logistiikkapalveluissaan jo vuosikymmenien ajan. Postinjakelussa alihankinnan käyttö mahdollistui vuonna 2015 tehdyn työehtosopimuksen myötä. Postin jakelussa koko maassa on tällä hetkellä 8337 reittiä, joista alihankinnalla hoidetaan 534 reittiä eli 6,4% tehdään alihankintana. Kumppani yritykset ovat kooltaan hyvin erilaisia, alkaen yhden hengen yrityksestä isompiin alihankkijoihin. Postin perusjakelussa työskentelee tällä hetkellä noin 5300 työntekijää ja lajittelussa noin 1200 työntekijää. Heistä valtaosa eli 63% toimii kokoaikaisina työntekijöinä. Osa-aikaisia työntekijöitä on 27%, ja vuokratyöntekijöitä on 10%. Yhtiön mukaan täydentävää työvoimaa tarvitaan erityisesti ruuhkahuipuissa ja äkillisissä sairauspoissaoloissa.

Valtiosihteerien työryhmä esitti postinjakelun toimintaedellytysten turvaamiseksi siirtymistä yleispalvelun viisipäiväisestä jakelusta kolmipäiväiseen jakeluun koko maassa. Siirtyminen kolmeen jakelupäivään vähentäisi perusjakelun ulkotyötä ja osa jaettavista lähetyksistä siirtyisi näin jaettavaksi muille työpäiville. Työnkuvien muutokset riippuisivat paljolti siitä, millaisilla jakelumalleilla ja toimintatavoilla uuteen sääntely-ympäristöön yhtiössä reagoitaisiin. Jaettavan postimäärän voimakas lasku vähentää myös suoraan jakelu- ja lajittelutyön tarvetta. Osa työstä voi tämän vuoksi muuttua osa-aikaiseksi työksi, mutta tämä riippuu siitä, minkälaisia toimintatapoja Postissa otetaan ja voidaan ottaa käyttöön.

Vuoropuhelussani yhtiön hallituksen ja johdon kanssa painotan, että jakelupäivien muutoksen toteuttaminen on tehtävä aktiivisessa vuoropuhelussa henkilöstön kanssa. Henkilöstövoimavarojen muutokset on suoritettava hallitusti ja osaavan henkilöstön riittävyys sekä työssäjaksaminen turvaten. Postin edellytän toimivan yhteiskuntavastuullisesti ja muutoinikin valtioneuvoston omistajapoliittisen periaatepäätöksen mukaisesti.

Omistajaohjausministerinä aion toteuttaa valtion vastuullista, pitkäjänteistä ja strategiset intressit turvaavaa omistajapolitiikkaa. Valtioneuvoston omistajapoliittinen periaatepäätös korostaa vastuullisen ja kestävänn liiketoiminnan vaatimuksia. Samaan aikaan se korostaa hyvän hallintotavan, osakeyhtiölain ja valtion osakeomistuksia koskevan lain merkitystä. Periaatepäätöksen mukaisesti yhtiöiden operatiiviset asiat, kuten käytännön henkilöstöasiat, kuuluvat yhtiön hallituksen ja toimivan johdon vastuulle.

Nykyinen Posti on ankarassa kilpailutilanteessa ja pärjääminen kilpailussa on edellytys sille, että yhtiö voi työllistää jatkossakin. Vaikka Posti on keskellä suurta toimintaympäristön muutosta, jolla on myös epäsuotuisia vaikutuksia henkilöstöön, luotan toisaalta siihen, että sillä on mahdollisuus tulevaisuuteen hyvänä, työllistävänä ja kannattavana yhtiönä.

Helsingissä 10.2.2021

Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen